

ZLP aż 10 znajduje się na tych ziemiach) i już choćby z tego powodu zjazdy powinny zajmować się szeroko rozumianą współczesną problematyką literacką”.

Trzeba bowiem uwzględnić, iż mimo obejmowania bardzo szerokiego zakresu zagadnień współczesnego życia artystycznego, społecznego i politycznego, są to zjazdy pisarskie. Zgromadzeni na szczecińskim zjeździe pisarze dali też wyraz dialektycznemu powiązaniu tych elementów w rezolucji; czytamy w niej m. in.:

„... jesteśmy świadomi wielkich zadań, jakie ma do wypełnienia w naszym społeczeństwie literatura. Nie ujmując nic z jej wewnętrznych praw, z których prawo do tworzenia nowych artystycznych rozwiązań jest jednym z najistotniejszych, rozumiemy również ważne funkcje ideowo-wychowawcze pisarstwa i jego obowiązki wobec narodu”.

Feliks Fornalczyk

DEUTSCHES WIRTSCHAFTSINSTITUT W BERLINIE

Deutsches Wirtschaftsinstitut (DWI) powstał w Berlinie w 1949 r., w okresie tworzenia się państwowości Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Jest to aktualnie czołowa placówka naukowa NRD badająca stan i rozwój kapitalizmu państwowo-monopolistycznego, głównie w Niemieckiej Republice Federalnej. *Deutsches Wirtschaftsinstitut*, posiadając bardzo szeroką bazę materiałowo-źródłową w postaci specjalistycznej biblioteki i archiwum prasowego, prowadzi teoretyczną analizę systemu państwowo-monopolistycznego NRF oraz podejmuje próby określenia alternatywy demokratycznego rozwoju Niemiec zachodnich.

DWI kierują: dr Lutz Maier (dyrektor), Karl-Ernst Reuter, prof. dr Alfred Lemnitz (zastępcy dyrektora). W skład Instytutu wchodzi tzw. grupy działania (kilkuosobowe zakłady naukowe) oraz dział informacji i dokumentacji, w tym biblioteka licząca około 140 000 woluminów i archiwum prasowe posiadające około 4 mln wycinków prasowych. Trzeba zaznaczyć, że biblioteka DWI posiada szczególnie bogaty zbiór publikacji zachodniemieckich, komplety roczników statystycznych niemal wszystkich krajów świata.

Zakres problematyki badawczej danej grupy określa jej nazwa. Zespół badający problem „państwowo-monopolistycznego procesu reprodukcji”, kierowany przez doc. dra G. Maurischata, zajmuje się państwowo-monopolistycznym kierowaniem gospodarką, rewolucją techniczną i jej wpływem na ekonomiczne prawa procesu reprodukcji, jak również walką klasową i jej związkami z ekonomicznymi prawami reprodukcji.

Inna grupa, kierowana przez dra H. Tammera, bada proces „koncentracji i monopolizacji”. Szczególny przedmiot zainteresowań tego zakładu stanowi istota i ewolucja monopoli objętych wpływami rewolucji technicznej i kapitalizmu państwowo-monopolistycznego NRF oraz powstawanie nowych form własnościowych jako skutku tych przemian, związki celów ekonomicznych z politycznymi.

Trzecią grupą DWI, zajmującą się „sytuacją materialną i walką klasy robotniczej”, kieruje dr G. Hiller. Do jej zakresu zadań należy analiza sytuacji klasy robotniczej w systemie państwowo-monopolistycznym NRF i w warunkach rewolucji technicznej oraz wpływ walki klasowej na prawa ekonomiczne.

„Międzynarodowe stosunki gospodarcze” — to przedmiot zainteresowań czwartej grupy działania, którą kieruje pracownik naukowy J. Gruner. Zespół ten analizuje przede wszystkim ekonomiczną i polityczną pozycję imperializmu zachodnio-

niemieckiego w skali międzynarodowej, jak również główne tendencje rozwojowe kapitalizmu państwowo-monopolistycznego w krajach wysoko uprzemysłowionych.

Dr H. Kolbe kieruje grupą działania, której przedmiot badań stanowią „ruchy robotnicze, państwo i demokracja”. Grupa ta zajmuje się badaniem nowych warunków egzystencji imperializmu, wzajemnym oddziaływaniem czynników obiektywnych i subiektywnych na świadomość poszczególnych klas i warstw w NRF, wreszcie — problematyką państwa imperialistycznego i walką o demokrację.

Szósta grupa działania, kierowana przez dra R. Goguela pracuje nad tematem *Zachodnioniemiecka polityka wschodnia*, badając agresywne koncepcje ideologiczne zachodnioniemieckiego imperializmu, a szczególnie tzw. *Ostforschung*.

Deutsches Wirtschaftsinstitut prowadzi również działalność wydawniczą. Od 1950 r. ukazuje się czasopismo Instytutu „DWI—Berichte”, które — obok artykułów problemowych stanowiących wyniki badań DWI — zawiera również dział informacyjny oraz dział recenzji i omówień książkowych. „DWI—Berichte” publikują również regularnie statystyczne dane dotyczące rozwoju gospodarki NRF. Od 1966 r. wychodzi kwartalnik „DWI-Forschungshefte”, którego poszczególne zeszyty mają charakter monograficzny zawierając opracowania dotyczące jednego, wybranego problemu. Dotychczas ukazało się sześć numerów „DWI-Forschungshefte”, w przygotowaniu redakcyjnym jest numer 7, poświęcony w całości zagadnieniom *Ostforschung*.

Numer pierwszy „DWI-Forschungshefte” opublikował artykuły charakteryzujące zjawisko agresywności, jej podstawy i formy w NRF. W zeszycie tym poddano analizie sytuację Niemiec zachodnich bezpośrednio po wojnie, stosunki NRF z krajami imperialistycznymi, ekonomikę zbrojeniową oraz politykę gospodarczą określającą w coraz wyższym stopniu miejsce i rolę NRF wśród czołowych krajów imperialistycznych. Omówiono również wynikające stąd położenie zachodnioniemieckiej klasy robotniczej oraz formy jej opozycji wobec polityki sfer rządzących.

W drugim numerze w sposób kompleksowy scharakteryzowano przemiany, jakie dokonują się w zachodnioniemieckim rolnictwie. Omówiono więc proces koncentracji gospodarstw rolnych oraz nacisk państwa monopolistycznego na tzw. unowocześnienie rolnictwa. Z jednej strony w wyniku tej akcji tworzy się warunki bardziej wydajnej produkcji, z drugiej zaś — następuje znaczne obciążenie finansowe gospodarstw rolnych, wysokie zadłużenie i tym samym uzależnienie się od wielkiego kapitału przemysłowo-handlowego. Jako skutek koncentracji postępuje szybko w rolnictwie NRF proces proletaryzacji społeczności wiejskiej, zanikanie grupy ludności samodzielnie zarobkującej, a zarazem tworzenie się grupy pracującej najemnie, która zbliżona jest do proletariatu przemysłowego.

Szczególne miejsce w badaniach DWI zajmuje współczesna rewolucja techniczna, jej różnorodne aspekty i skutki. Stąd też numer trzeci omawianego periodyku poświęcono temu zjawisku. Oceny wyników rewolucji technicznej w aspekcie zjawiska pełnego zatrudnienia w NRF dokonano poprzez porównanie z przebiegiem tego procesu w USA.

Numer czwarty „DWI-Forschungshefte” poświęcony jest problematyce EWG. Omówiono w nim wielorakie aspekty integracji gospodarczej świata kapitalistycznego, jej osiągnięcia i czynniki kryzysowe. Jako element szczególnie trudny do przewyżczenia w ramach EWG podkreśla się ostrą walkę między poszczególnymi krajami członkowskimi o utrzymanie hegemonii w EWG jako całości oraz w poszczególnych dziedzinach gospodarki.

Kolejny zeszyt piąty, a pierwszy numer z 1967 r., poświęcono zmianom strukturalnym, wzrostowi gospodarczemu i polityce ekonomicznej NRF. Podkreśla się znaczną cykliczność w rozwoju gospodarki zachodnioniemieckiej, osłabienie tempa rozwoju oraz poważne niedomogi w wielu dziedzinach życia gospodarczego NRF.

Numer 2/1967 „DWI-Forschungshefte” przynosi artykuły analizujące stosunki amerykańsko-zachodnioniemieckie. Omówiono w nich różne aspekty powiązań gospodarczych, politycznych i militarnych NRF z USA. Konkretnie przykłady dokumentują wspólnotę imperialistycznych celów obu krajów.

Wszystkie bardzo tutaj ogólnie omówione zeszyty „DWI-Forschungshefte” zawierają bogaty materiał statystyczno-źródłowy. Ich zaletą jest krytyczna i szczegółowa analiza rozwoju gospodarczego i politycznego NRF oraz skutków, jakie rozwój ten przynosi społeczeństwu zachodnioniemieckiemu.

Poza „DWI-Berichte” i „DWI-Forschungshefte” grupa działania dra Goguela, zajmująca się zachodnioniemiecką *Ostpolitik*, wydaje własne publikacje. Jest to kwartalnik „Die Informationen über die westdeutsche Ostpolitik und Ostforschung” oraz dwutygodnik „Die Literaturnachweise”.

DWI wysyła regularnie swoje publikacje do 11 krajów socjalistycznych oraz 54 kapitalistycznych, współpracując przy tym z wieloma instytucjami naukowymi i wydawniczymi.

Instytut Zachodni ściśle współpracuje z *Deutsches Wirtschaftsinstitut*. Współpraca ta polega na wymianie informacji bibliograficznych i wydawnictw, wymianie pracowników naukowych oraz odczytach i referatach wygłaszanych przez pracowników DWI w Polsce oraz pracowników IZ na terenie NRD. DWI jest także członkiem Komisji Wielostronnej Współpracy Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych, zajmującej się badaniami współczesnego imperializmu.

J. B.